

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (08.04.2020)

Kesin Olgu: Türkiye (34.109) Dünya (1.279.722) **Ölüm:** Türkiye (725), Dünya (72.614)

DSÖ Risk Değerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

Günün HASUDER Önerisi

İzolasyon önemli bir silahtır

İzolasyon hasta olan bireyin sağamlardan ayrılması işlemidir ve salgınla mücadelede çok önemli bir uygulamadır. COVID-19 hastası olduğu tespit edilen bireylerin sağlık durumları iyi olduğu için hastane yatışı gerekmiyorsa doktor kararıyla taburcu edilmeleri hastane yoğunluğunu azaltmak için uygun bir tercihtir. Ancak kişinin evde izole olma olanağı yoksa, evinde yaşıli veya kronik hastalık vb. durumları olan riskli bireyler varsa evine gönderilmesi doğru olmayacaktır. Bu durumdaki hastalar için iyileşene kadar kalabilecekleri olanaklar yaratılması sağlanmalıdır.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-78 (WHO Situation Report-78)

- Son 24 saat içinde bir yeni ülke/bölge/yöre'de COVID-19 vakaları bildirmiştir: São Tomé and Príncipe
- 7 Nisan [Dünya Sağlık Günü](#)nde, bu yıl DSÖ, başta hemşire ve ebeler olmak üzere tüm sağlık çalışanlarının inanılmaz katkısını kutluyor. Hemşireler, sağlık işgücünün en büyük bileşenidir, COVID-19 ile mücadelede ve Evrensel Sağlık Kapsayıcılığına ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ulaşmada temel bir rol oynamaktadırlar. DSÖ, dünyada hemşirelik iş gücünün durumu hakkındaki ilk raporu yayınladı. Bu rapor, hükümetlere, hemşirelere yatırım yapma çağrısını yineliyor. [Burada](#).
- DSÖ, Lady Gaga ve Global Citizen'in 18 Nisan 2020 Cumartesi günü 'Tek Dünya: Birlikte evde' başlıklı bir konser vereceğini duyurdu. Küresel olarak yayınlanacak bu özel etkinlikte, COVID-19'dan etkilenen tüm insanlar arasındaki birlik vurgulanacak, hayat kurtaran cesur sağlık çalışanları kutlanacak ve COVID-19 ile mücadele için bağış toplanacak. [Burada](#)
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros, dün düzenlenen basın toplantısında tıbbi maskelerin ve diğer KKE'lerin yetersizliği ile ilgili endişeleri yineledi ve maskelerin kapsamlı bir müdahale paketinin bir parçası olarak kullanılması gerektiğini hatırlattı. DSÖ, topluluklarda, evde bakım sırasında ve sağlık hizmeti verilirken maske kullanımı konusunda bir rehber yayınladı [Burada](#). DSÖ tarafından halk için ilave tavsiyeler [Burada](#).

- DSÖ, klinik ortamlardaki tedarik ağlarını, lojistiği geliştiriyor ve dünyanın her tarafına ekipman ve test kitleri gönderiyor. [Burada](#) ('Subject in Focus' başlığında)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

- Bugün dünya çapında 28 milyondan daha az hemşire bulunmaktadır. 2013-2018 yılları arasında hemşire sayıları 4,7 milyon arttı ancak hala 5,9 milyonluk küresel bir açık mevcut - bu açığın çoğunluğu Afrika, Güney Doğu Asya, DSÖ Doğu Akdeniz bölgesindeki ülkelere ve Latin Amerika'nın bazı bölgelerindedir. DSÖ ve ortakları, dünyayı ihtiyaç duyduğu hemşirelik işgücü ile donatmak için tüm ülkelere bazı önerilerde bulundu (07.04.2020):
 - Daha fazla hemşireyi eğitmek ve istihdam etmek için fonları artırmak;
 - Sağlık işgücü ile ilgili verileri toplama, analiz etme ve bunlara göre hareket etme kapasitesinin güçlendirilmesi;
 - Hemşire hareketliliğini izlemek, sorumlu ve etik bir şekilde yönetmek;
 - Birinci basamak sağlık hizmetlerinde ilerleme sağlamak için hemşirelere ihtiyaç duydukları bilimsel, teknolojik ve sosyolojik beceriler konusunda eğitim vermek;
 - Devlet başhemşireliği de dahil olmak üzere liderlik pozisyonları oluşturmak ve genç hemşireler arasında liderlik gelişimini desteklemek;
 - Temel sağlık hizmetleri ekiplerindeki hemşirelerin, bulaşıcı olmayan hastalıkların önlenmesi ve yönetilmesi vb konularında tam potansiyellerinde çalıştıklarından emin olmak;
 - Liyakat, adil maaşlar, iş sağlığı ve güvenliği haklarına saygı gösterilmesi de dahil olmak üzere çalışma koşullarını iyileştirmek;
 - Cinsiyete duyarlı hemşirelik işgücü politikalarının uygulanması;
 - Eğitim ve uygulama standartlarını uyumlu hale getirerek, hemşirelerin kimlik bilgilerini küresel olarak tanıyabilen ve işleyebilen sistemleri kullanarak profesyonel hemşirelik düzenlemesini modernize etmek;
 - Politika diyalogu ve işgücü planlaması için hemşirelik paydaşları ile farklı sektörleri (sağlık, eğitim, göç, finans ve işgücü) bir araya getirerek bakım ekiplerindeki hemşirelerin rolünün güçlendirilmesi. [Kaynak](#)
- COVID-19 salgını sırasında acil kullanım için ilk iki tanı testi listelendi (07.04.2020). [Kaynak](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- CDC, COVID-19'a yanıtta sağlık kuruluşlarının kişisel koruyucu ekipman (KKE) kullanımını planlaması ve optimize etmesine yardımcı olacak elektronik tabanlı bir model olan "KKE Tükenme Hızı Hesaplayıcı" programını sundu (07.04.2020). [Kaynak](#)
- CDC, COVID-19 için ülkelere göre seyahat önerilerini güncelledi (07.04.2020). [Kaynak](#)
- "Ayaktan Hasta Bakımı Geçici Ek Rehber"i güncellendi (07.04.2020). Rehberde her sağlık tesisinde uygulanacak temel hedeflere ek olarak:
 - Bir halk sağlığı yaklaşımı olarak sağlık personelinin, hastaları ve sağlık tesislerini korumak için elektif ayaktan başvuruların ertelenmesi,
 - Hastalarla yüz yüze triaj ve görüşme yerine alternatiflerin değerlendirilmesi, teletıp gibi hizmet modellerinin uygulanması ve kullanım alanlarının artırılması,
 - COVID-19'a bağlı solunum yolu semptomları olan hastaların telefonla yönetilebileceği algoritmaların uygulanması,

- COVID-19 dahil olmak üzere solunum yolu hastalığı olan hastaları güvenli bir şekilde tetkik etmek ve yönetmek için sağlık tesislerinde önlemlerin alınması,
- Sağlık kurumu bölgesindeki salgının etkisini, yayılmasını ve mevcut kriz durumunu değerlendirmek için yerel halk sağlığı kuruluşları, sağlık koalisyonları ve diğer yerel ortaklarla birlikte çalışılması,
- Olası tükenme durumları için sağlık tesisinin KKE tedarikinin optimize edilmesinin planlanması vurgulandı. [Kaynak](#)
- İşletmeler ve işverenler için COVID-19'a karşı plan yapmak, hazırlanmak ve cevap geliştirmek için yayınlanan kaynaklar güncellendi (07.04.2020). [Kaynak](#)

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, OHCHR)

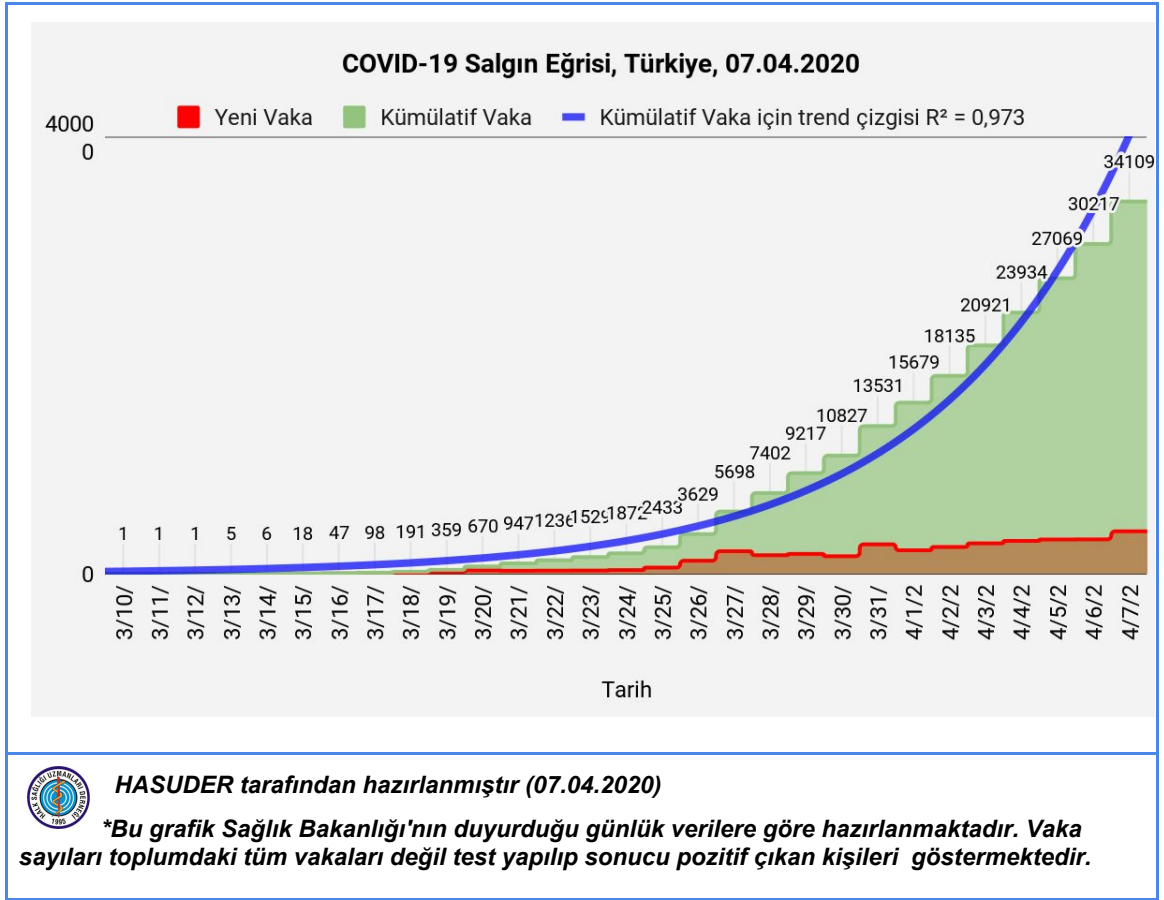
- Birleşmiş Milletler (BM) Tehlikeli Maddelerin İmhası Özel Raportörü Başkut Tunçak, COVID-19 pandemisine karşı mücadele veren sağlık çalışanlarının kişisel koruyucu ekipmanların ülkeler arasında ve ülke sathında dağıtımındaki eşitsizliklerin ve yetersizliklerin kaygı oluşturmaya devam ettiğini belirterek, devletler ile şirketlerin dünyanın her yerinde yeterli koruyucu ekipman edinmesi yönündeki çabalarını acilen artırmaları gerektiğini bildirdi (27.03.2020). [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

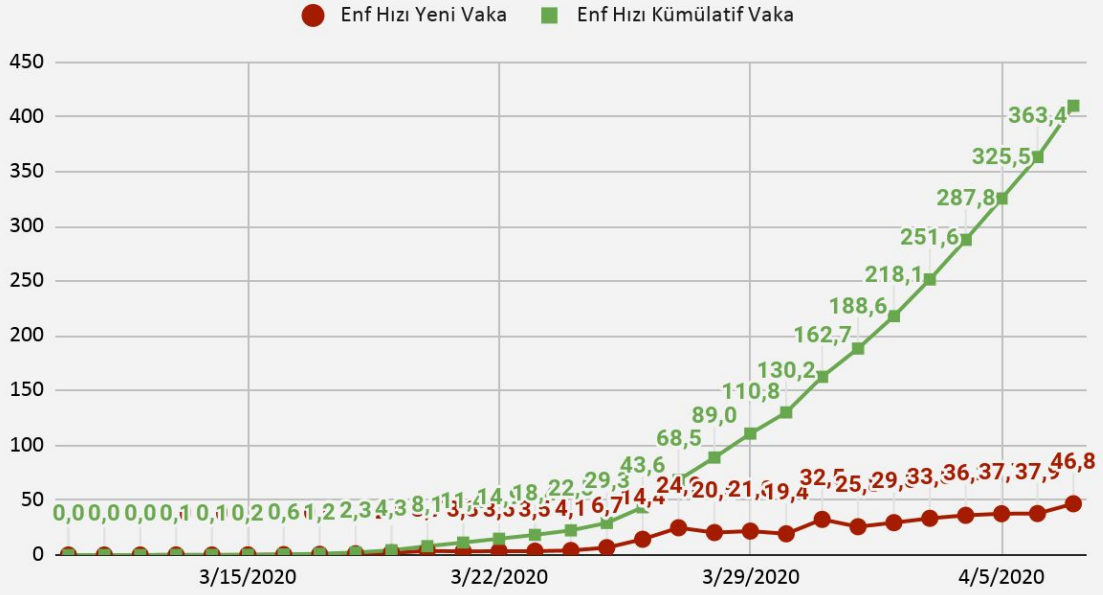
Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
07/04/2020	20.023	19,44	3.892	34.109	76	725	2,13

Pozitiflik % = Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı x 100

Vaka-Fatalite Oranı % = Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı x 100 [Kaynak](#)

COVID-19 Salgını Enfeksiyon Hızı (1.000.000 Nüfusta), Türkiye, 07.04.2020

HASUDER tarafından hazırlanmıştır. (07.04.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

***Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Sn Bakan, video konferans ile katıldığı Koronavirüs Bilim Kurulu toplantısı sonrası düzenlenen basın toplantısında açıklamalarda bulundu (07.04.2020):
 - Vaka sayısının en fazla olduğu illerin İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Sakarya ve Zonguldak olduğunu,
 - Vaka yoğunluklarının mahalle mahalle, sokak sokak takip edildiğini ve bunun bölgesel karantina kararlarını kolaylaştırdığını,
 - Süreçle ilgili öngörüler yaparak hayatı kolaylaştıracak fikirler üretilmesi amacıyla psikolog, sosyolog, din psikologları, istatistikçilerden oluşan "Toplum Bilimleri Kurulu" oluşturulduğunu,
 - Erkek vakaların kadınlardan fazla olduğunu ve vakaların 20-65 yaş arasında yoğunlaştığını,
 - 65 yaş üstü vatandaşlara uygulanan sokağa çıkma yasağı öncesi vakalar daha dengeli bir dağılım gösterirken yasak sonrası 65 yaş üstü vaka sayısında büyük bir azalma olduğunu,
 - Ölümün en fazla 65-85 yaş arasında görüldüğünü,
 - 60 yaşın altında olup komorbiditesi olmayan kişilerin toplam ölümlerin %10'unu oluşturduğunu,

- Test kapasitesinin arttığını, pozitif vaka sayısındaki artışın test sayısındaki artıştan kaynaklandığını, vaka/test oranının ise azaldığını,
- Pnömoniye dönüşen vaka yüzdesinin azaldığını,
- Erciyes Üniversitesi'nden Prof.Dr. Aykut Özdarendeli ve Ankara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Aykut Özkul'un virüsü laboratuvarında izole ettiklerini ve bunun aşı geliştirilmesi süreci için son derece önemli bir adım olduğunu,
- Kök hücre ve immün plazma tedavilerinin kesin çözüm olarak değerlendirilmesinin doğru olmayacağını,
- Bakanlığın aşı çalışmalarına da öncülük yaptığını,
- Evde izole olarak takip edilmesi gereken vakaların hareketliliğinin bir cep telefonu uygulamasıyla dijital olarak takip edileceğini,
- İstanbul'a (Atatürk Havalimanı ve Sancaktepe) biner yataklı, bütün odaları gerektiğinde yoğun bakıma dönüştürülebilecek şekilde tasarlanan 2 hastane yapılacağını, Atatürk Havalimanı'nın uçak ambulanslar için de uygun olması nedeniyle gerekli olması durumunda yurtdışına hasta transferi de yapılabileceğini belirtti. [Kaynak](#)
- Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü'nün **06.04.2020 tarihli ve 75730711-719 sayılı "e- Nabız REÇETEM Sistemi"** konulu yazısında;
 - Hastanelerde COVID-19 tedavisinde kullanılan ilaçlar hakkında veri bütünlüğünün sağlanabilmesi amacıyla tüm sağlık hizmeti sunucularında ilaç kullanım bilgilerinin tek bir sisteme girileceği,
 - Bu amaçla HSYS ile tam entegre çalışan "e-Nabız REÇETEM Sistemi" geliştirildiği belirtildi (06.04.2020). [Kaynak](#)
- Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Anadolu Üniversitesi işbirliği ile hastane öncesi acil sağlık hizmetlerinde görevli sağlık profesyonelleri için uzaktan eğitim videoları hazırlandı (04.04.2020). [Kaynak](#)
- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan **01.04.2020 tarihli ve 64047795-229 sayılı "İmmün Plazma Tedariki"** konulu yazıda;
 - Hangi merkezlerin immün plazma elde edilmesi ve kullanımı faaliyetlerini ne şekilde yürütecekleri açıklandı.
 - Uygulama yapmak isteyen hastanelerin Genel Müdürlüğün yayınladığı "COVID-19 İmmünize Plazma Tedarik Asgari Kriterleri"nin güncel halini takip etmeleri istendi (01.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Sn. Bakan;
 - COVID-19 hastalığının en çok etkileyebileceği kesimler arasında bulunan evsiz, mekânsız ve kimsesiz kişilerle ilgili yeni tedbirler alındığını ifade etti (07.04.2020). [Kaynak](#)
 - Koronavirüsle mücadele için ikinci faz sosyal yardım programı kapsamında ihtiyaç sahibi ailelere yapılacak nakdi yardımın detaylarını açıkladı (07.04.2020). [Kaynak](#)
- İSG Genel Müdürlüğü;
 - Yapı İşlerinde COVID-19 kapsamında dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin doküman yayımlandı (06.04.2020). [Kaynak](#)
 - İşçileri Bakanlığı Genelgesinin ilgili maddesi çerçevesinde iller arası geçiş yapacak olan yetkilendirilmiş kişilerin (İş Güvenliği Uzmanı, İşyeri Hekimi, İşyeri

Hemşiresi) kontrol noktalarında sıkıntı yaşamamaları için yapması gerekenler ile ilgili bir yazı yayımladı (04.04.2020). [Kaynak](#)

T.C.Tarım ve Orman Bakanlığı

- Sn. Bakan;
 - 2020 yılında ülke genelinde içme suyu sıkıntısı yaşanmayacağını öngördüklerini ancak Türkiye'nin su zengini bir ülke olmadığını,
 - COVID-19 salgını nedeniyle hijyen gereklerini yerine getirirken kısıtlı olan bu kaynağı israf etmeden ihtiyaç ölçüsünde tüketmek gerektiğini ifade etti (07.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB bez maske yapımı ve kullanımı için pratik bilgiler yayınladı (07.04.2020). [Kaynak](#)
- TTB Merkez Konseyi, sağlık alanında çalışanların üçte ikisinden fazlasını kadınların oluşturduğunu belirterek, pandeminin sağlık çalışanı kadınlar açısından taşıdığı risklere ve kadın emeği üzerindeki olumsuz etkilere dikkat çekti. TTB Merkez Konseyi Başkanı Prof. Dr. Sinan Adıyaman'ın imzasıyla Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'ya gönderilen yazıda, özel/kamu/taşeron işveren ayrımı gözetilmeden tüm sektörlerdeki hekim ve sağlık çalışanlarını kapsamak üzere şu düzenlemelerin yapılması istendi (07.04.2020):
 - Kadın sağlık çalışanlarından süt izninde olanlar da ücretli idari izinli sayılmalı,
 - Çocuklu eşlerden ikisi de sağlık çalışanı ise talep eden birine ücretli izin verilmeli,
 - Olağan dışı dönemde alınan izinlerin yıllık izinden sayılması uygulamasına son verilmeli,
 - Tek ebeveyn olması nedeniyle çocuğun bakımından tek başına sorumlu olan kadınlar ve erkekler de ücretli idari izin kapsamına alınmalıdır. [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- ATO; COVID-19 pandemisi bağlamında özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilere yönelik muameleye ilişkin görüşler kapsamında;
 - Cezaevlerinin pandemiler için en yüksek bulaş riski taşıyan alanlardan biri olduğunu,
 - İnsanlığa karşı suç işleyenler (İşkence yapma, zalimane ve insanlık dışı uygulama, çocuk istismarı ve tecavüzcülerin) dışındaki tüm tutuklu ve hükümlüler yeni düzenlenecek ceza infaz yasasındaki değişiklik kapsamına alınması gerektiğini belirtti (07.04.2020). [Kaynak](#)

İstanbul Tabip Odası

- “Korona Günlerinde İstanbul'da Sağlık-3 Birinci Basamak Raporu” kapsamında çeşitli tespitlerde bulunarak öneriler sundu (06.04.2020):
- Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulunda ve illerdeki Pandemi Kurullarında Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri (BBSH) ve meslek örgütü temsilcilerinin yer alması gerektiği belirtildi (06.04.2020). [Kaynak](#)

- COVID-19 pandemisinin on yıldır uygulanan aile hekimliği sisteminin salgın hastalıklarla mücadelede için uygun olmadığını gösterdiği;
 - Aile hekimliği sisteminden bir an önce vazgeçilerek hızla bölge tabanlı, hizmetin bütüncül olarak sunulduğu sisteme geçilmesi,
 - Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri çalışanları için ihtiyaç duyulan kişisel koruyucu ekipman taleplerinin karşılanması,
 - BBSH çalışanlarının COVID-19'dan korunması için her türlü tedbirin alınması,
 - Çalışanlara belli aralıklarla COVID-19 tanı testi uygulanması,
 - Hastalanan sağlık çalışanlarının hiçbir özlük kaybına uğratılmaması,
 - ASM'lerde triyajın titizlikle uygulanması,
 - Aile hekimliğinde cari gider uygulaması kaldırılarak bütün ekipman ve ihtiyaçların Sağlık Bakanlığı tarafından karşılanması,
 - Sağlık Bakanlığının COVID-19 vakalarının hangi ilçelerde ve semtlerde yoğunlaştığı konusunda şeffaf olması,
 - İSM'lerde filyasyon çalışmaları için yeterli sayıda ekip oluşturulması,
 - Sürücü, spor, evlilik vb. raporların verilmesi, özel durumlar dışında laboratuvar ve enjeksiyon yapılması, kronik hastalıklar ve kullanımı zorunlu ilaçlar dışında RPT için ASM'lere gelişin durdurulması,
 - Bebeklerin aşı ve izlemleri ile gebelerin tetkik ve takipleri için randevu verilerek çağırılması,
 - ASM'lerde esnek mesainin kaldırılması ve dönüşümlü çalışma biçiminin uygulanmaya başlanması,
 - Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulunda ve illerdeki Pandemi Kurullarında BBSH ve meslek örgütü temsilcilerinin yer alması gerektiği belirtildi (06.04.2020). [Kaynak](#)

Türk Eczacıları Birliği (TEB)

- TEB, maske satışı hakkında yapılacak ikinci bir açıklamaya kadar meslektaşlarının eczanelerinden maske satışı yapmamalarının uygun olacağını belirtti (06.04.2020). [Kaynak](#)

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

- YÖK, öğretmen adayı öğrencilerin uygulama çalışmalarındaki eksiklikleri "ders, ödev ve dosya hazırlığı" ile telafi edebilmesine yönelik karar alarak bütün üniversitelere bildirdiklerini açıkladı (07.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)

- ÖSYM, 26 Mart 2020 – 01 Nisan 2020 tarihleri arasında tercihleri alınan KPSS-2020/5: "Sağlık Bakanlığının Sözleşmeli Pozisyonlarına Yerleştirme" sonuçlarının açıklandığını duyurdu (06.04.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- HASUDER COVID-19 Haber Postası E-bültenine kayıt olabilirsiniz. [Burada](#)
- Prof. Dr. Onur Hamzaoğlu Medyascope ana haber bülteni Güne Bakış'ın konuğu oldu. [İzlemek için Dinlemek için](#)
- Doç. Dr. Cavit Işık Yavuz'un "Küresel Tehlikeler Çağı" adlı bir yazısı Cumhuriyet gazetesinde yayınlanmıştır. [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Çağatay Güler'in maskelerle ilgili önemli uyarılarda bulunduğu yazısı Cumhuriyet gazetesinde yayınlanmıştır. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

SARS-CoV immünolojik çalışmalarına dayalı COVID-19 Koronavirüs (SARS-CoV-2) için potansiyel aşı hedeflerinin ön hazırlığı

Bu araştırmada, SARS-CoV-2 ile SARS-CoV arasındaki yüksek genetik benzerliği göz önünde bulundurarak ve SARS-CoV'un mevcut immünolojik çalışmalarından yararlanarak SARS-CoV-2'ye karşı aşı tasarımı hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. SARS-CoV'nin immünojenik yapısal proteinlerinden SARS-CoV-2 proteinleri ile aynı olan B ve T hücresi epitopları belirlenerek, bu tanımlanmış 120 adet epitopta hiçbir mutasyon gözlenmediğinden, bu epitopların bağışıklık hedeflemesinin potansiyel olarak yeni virüse karşı koruma sağlayabileceği raporlanmıştır. Böylece bu araştırma sonucunda SARS-CoV-2'ye karşı aşı geliştirilmesine yönelik deneysel çalışmaları yönlendirmeye yardımcı olabilecek taranmış bir dizi epitop sunulmuştur.

Ahmed, SF. et al. Preliminary Identification of Potential Vaccine Targets for the COVID-19 Coronavirus (SARS-CoV-2) Based on SARS-CoV Immunological Studies. Viruses. 2020;12(3):E254. Published 2020 Feb 25. doi:10.3390/v12030254

2 Nisan 2020'deki mevcut verilere göre İtalya'da ölen COVID-19 hastalarının özellikleri

Bu raporda, İtalya'da ölen 12.250 COVID-19 hastasının özellikleri açıklanmıştır. Ölen hastaların cinsiyet dağılımları, yaş ortalamaları, COVID-19 enfeksiyonu öncesi komorbidite durumları ve ilaç kullanımları, hastaneye yatış tanıları ve hastaneye başvuruda raporlanan semptomları, semptom başlangıcı-hastaneye yatış- ölüm arasındaki zaman çizelgesi ve 50 yaş altı ölümler için cinsiyet, yaş ve komorbidite dağılımı verileri sunulmuştur.

COVID-19 Surveillance Group. Characteristics of COVID-19 patients dying in Italy Report based on available data on April 2nd, 2020. Rome, Italy, Istituto Superiore di Sanita.

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Hanife Ece Erik, Arş. Gör. Tuğçe Dartımk ve Arş. Gör. İrem Dilaver tarafından hazırlanmıştır.*